

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2011 m. lapkričio 18 d. *

Pilielinis jaunimo ugdymas

Moksleivių ir politinių kalinių bei tremtinių bendradarbiavimas

Pilielinis vertybų stiprinimas ir jauno žmogaus ugdymas tapti aktyviai asmenybe yra glaudžiai susijęs su mūsų istorijos pažinimu.

Po sėkmingo seminaro Šiaulių miesto mokytojams labai sustiprėjo ryšiai su mokyklomis. Pirmieji atsiliepė "Romuvos" gimnazijos mokytojai. Elena Bičkauskienė ir 40 vyresniųjų klasių moksleivių pasisiūlė padėti sutvarkyti Ginkūnų tremtinių memoriałą. Konstitucijos dieną ir artejant mirusiuų pagerbimo dienai "Romuvos" gimnazijos bendruomenė ir Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šiaulių filialo nariai dalyvavo pilietiškuo akcijoje „Atminties šviesa“.

LPKTS Šiaulių filialo pirmininkė Valerija Jokubauskienė pakvietė „Romuvos“ gimnazistus į būstinę, kur moksleivius pasitiko buvę politinių kalinių ir tremtiniai. Buvęs trem-

tinių Šiaulių universiteto profesorius Vytenis Rimkus skaitė paskaitą „Tremtij padėjo ištvert viltis“. Priskelimo apygardos partizanai Juozas Mocius ir Antanas Dobrovolskis padainavo partizanų dainų. Moksleiviai ir mokytoja buvo nustebę ir susizavėjė pagyvenusių žmonių atmintimi ir balso skambėjimu – juk buvę partizanai dainavo širdimi.

Akcijos metu aplankytos ir sutvarkytos Šiaulių miesto Ginkūnų ir Šiaulių rajone esančios tremtinių, politinių kalinių ir rezistentų amžiniojo poilsio vietas. Jauni žmonės grėbė lapus, tvarkė aplinką. Moksleiviai galėjo betarpiskai bendrauti su pokario istorijos liudininkais, išgirsti buvusių partizanų ir tremtinių prisiminimų bei minčių apie jaunimą tuometinėje kovoje už laisvę ir dabartiniame gyvenime.

(keliamas i 4 psl.)

"Romuvos" gimnazistai tvarko Ginkūnų kapines

Kauno Rezistencijos ir tremties muziejuje

Mes, Kauno „Rasos“ gimnazijos 1F klasės mokiniai, neseniai lankémės Kauno rezistencijos ir tremties muziejų. Pažintinė ekskursijos tikslas buvo susipažinti su tremtinių gyvenimo kasdienybe bei išsiaiškinti, kodėl su nekaltais ir už tévynės laisvę kovojuisiais žmonėmis buvo taip žauriai elgiamasi. Ši tema ypač aktuali mums, devintos klasės mokiniams, kadangi šiuo metu mokomės Lietuvos istoriją.

Pirmajame Rezistencijos ir tremties muziejuje Lietuvoje mus pasitiko ekspozicijos vadovas Rokas Sinkevičius. Ižengus į muziejų pirmiausia dėmesį patraukė daugybė tremtinių nuotraukų. Vienose jų pavaizduotos šeimos, kitose vienas ar du žmonės, sunkiai dirbantys laukuose. Kai kuriose iš jų žmonės šypsojos placiomis šypsenomis, tačiau daugumoje – atrodė nelaimingi ir išvardinti. Muziejuje taip pat eksponuojami tremtinių drabužiai, ginklai, partizanų laiškai, maldaknygės, sveikinimo atvirukai bei pogrindinė spauda. Dalis eksponatų gerai išsilika, o laiškų tekstu vis dar galima ižiūrėti ir perskaityti.

Ypač sudomino pasakojimas apie

tai, kaip lietuviai kovojo dėl tévynės nepriklausomybės. Iš tiesų, sunku išsiaižduoti jaunus žmones, nešusius tokią sunkią atsakomybės naštą. Jauni, tačiau drąsus didvyriškai kovoti už mylimą Tévynę. Tai žmonės, kuriais turime didžiuotis.

Pasakojimas, kurį išgirdome muziejuje, privertė susimąstyti apie dabartį. Jeigu visi tie ižykių grįžtų atgal. Čia ir dabar. Ar šiuolaikiniai žmonės būtų tokie pat drąsus ir stiprūs kaip anuomet? Ar taip pat didvyriškai kovotų dėl tévynės? Ar būtume tokie pat vieningi? Būtent todėl ir turime gerbti kovojuisosius dėl savo, savo vaikų ir vaikaičių ateities. Laikėsi kaip vienas kumštis. Tokia ir turi būti tauta. Vieninga ir stipri. Nepriklausoma Lietuva – tai tarsi palikimas tų, kurie kovojo už laisvę.

Ši ekskursija mūsų širdyse pažadino patriotiškumo dvasią, tarsi priminė, kaip turime mylėti, gerbti ir sau-goti gimtąją žemę. Juk Lietuva – didvyrių žemė!

Agnė ALIŠAUSKAITĖ,
Kauno „Rasos“ gimnazija

Brangūs partizanai – Lietuvos kariai savanoriai,

sveikinu Jus Lietuvos kariuomenės dienos proga.

Kario pašaukimasis ir pareiga – ginti savo tautos ir valstybės laisvę. Antrosios sovietinės okupacijos metais daugybė vyrių ir moterų savanoriškai pri-siėmė šią pareigą, aukodami savo gyvenimus ir net gyvybę.

Pagarbiai lenkdama galvą prieš tuos, kurie žuvo Laisvės kovoje, šiandieną dėkoju Jums visiems, pasiaukojuamai siekusiems laisvęs bei nepriklausomybės Lietuvai, visiems, puoselėjantiems šias vertibes ir dabartiniu savo gyvenimu.

Telydi Jus stipri sveikata, laimė, džiaugsmas, Dievo malonė, artimųjų meilė ir pagarba.

Nuoširdžiai –

**Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė,
LR Seimo narė,
Lietuvos partizanų vado generolo Adolfo Ramanausko-Vanago duktė**

Atidengėme paminklą Bagotosios krašto politiniams kaliniams ir tremtiniams

Paplitęs teiginys: dabartinė mūsų visuomenė išgyvena ne tiek fizinę, kiek moralinę, dvasinę krizę. Todėl sveikintinas kiekvienas ryškesnis dvasingumo, nesavanaudiškumo, pasiaukojimo pasireiškimas. Kuo daugiau tokiai atvejų bus, tuo greičiau dvasiškai atsigausime, priartėsime prie naujojo Atgimimo.

Po šv. Mišių visi susirinko prie paminklo. Renginį vedė kunigas J. Fakėjėvas. Jis apibūdino išpūdingą paminklą, savo kalbą perpindamas pakilia Maironio poezija. Paminklą pašventino kunigas Ignas Plioraitis. Dvasininkas prisiminė skaudžius išgyvenimus, kai i Sibirą su šeima buvo tremiamas jo mokytojas.

Kunigas Ignas Plioraitis prie paminklo

Spalio 30 diena, sekmadienis, buvo neeilinė diena Bagotosios gyventojams. Bažnyčios šventoriuje buvo atidengtas Kazlų Rūdos kuno Igno Plioraičio, kilusio iš Bagotosios krašto, iniciatyva ir lėšomis pastatytas granito paminklas Bagotosios krašto politiniams kaliniams ir tremtiniams, nuėjusiems, kaip ir visa mūsų tauta, Sibiro kančių Golgotos kelią.

Perpildytoje Bagotosios bažnyčioje tyrojo jauki ir pakili aura. Šv. Mišias už negrįžiusiuosius aukojo energingasis parapijos kunigas J. Fakėjėvas ir kunigas Ignas Plioraitis. Įtaigių pamokslu kunigai priminė patirtas mūsų tautos kančias, ragino neužmiršti skaudžios praeities, kad ji ne-pasikartotų.

Marijampolės Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus atstovas A. Lelešius padėkojo visų susirkusiuojų vardui kunigui Ignui Plioraičiui už pasiaukojimą, priminė, kad tai ne pirmas jo iniciatyva ir lėšomis pastatytas paminklas. 2005 metų gegužės 6 dieną jis pašventino paminklą Bartninkų kaime septyniems partizanams, žuvusiems 1945 metų gegužės 6 dieną Bartninkuose prie Jūrės upelio. Tarp žuvusių buvo ir jo pusbrolis partizanas Baltrušaitis.

Tremtinių ir partizanų dainas pakiliai atliko Kazlų Rūdos choristai. Buvo dalijamos kunigo Igno Plioraičio knygelės „Sventas atminimas“ su Bagotosios krašto politinių kalinių ir tremtinių vardynu.

Algimantas LELEŠIUS

Apie politiką ir kai ką daugiau

Ar Lietuvos kariuomenė pasiruošusi?

Kai kalbame apie kariuomenės pasirengimą, dažnai girdime spekuliatyvią tezę, kad tariamai Lietuva būtų pajęgi gintis tik kelias dienas ar dar mažiau. Žinoma, taip gali kalbėti tik siekiantieji labai aiškaus propagandinio tikslo – sumenkinti visa, kas buvo pasiekta stiprinant krašto gynybą. Nekalbėkime apie tai, kad Lietuva turi tobulinti pasirengimą priimti sajungininkų pajęgas, bet tik pabréžkime, kad NATO, kaip gynybinis aljansas, pirmiausia vykdė prevenciją neeskaluodamas konfliktą. Svarbu pačios Lietuvos pasirengimas pasinaudoti teikiama pagalba. Pastaruojuose dvejus metus pratybose „Baltijos šeimininkas“ (Baltic Host) derinama kariuomenės ir civilinių institucijų sąveika, išsiaiškinamos infrastruktūros ir pajégumų stipriosios pusės. Būtent tam reikėjo keisti mobilizacijos ir mobilizacijos rezervo rengimo bei daugelį kitų įstatymų. Galima pabrėžti, kad per dvejus metus vykstant intensyviai politinei diskusijai, Lietuva teisiškai įtvirtino savo galimybes priimti ir naudotis karine NATO sajungininkų parama. Reali pasirengimo išraiška – Šiaulių aviacijos bazės infrastruktūros plėtojimas. Iki 2011 metų NATO saugomo investicijų programoms buvo skirta 120 milijonų litų, už kuriuos rekonstruoti kilimo ir tūpimo takai, pastatytos nai-kintuvų priedangos, specializuotos aikštelių, vadavietė. Lietuva dar turi integruoti oro erdvės stebėjimo ir kontrolės sistemą į NATO oro gynybos sistemą bei dar penkerius metus į tai investuoti. Nepaisant apmaudžios mokomojo lektuvo netekties, būtent Prancūzija buvo tarp tų keturių valstybių, Lietuvoje 3–4 kartus vykdžiusi oro policijos misiją. Išvilonet keturiolika valstybių vykdė šią brangiai kainuojančią solidumo misiją.

Taikos užduotys kariams

Kariuomenės pajégumai taikos metu dažnai tinkamai neįvertinami. Lietuvoje prieš dvejus metus buvo suformuotas 900 karių turinčios operacines pajégos (nuolat keičiamas batalionas), pajégiančios reaguoti į lokalinius suverenitetą pažeidimus, sustiprinti sienos apsaugą, apsaugoti svarbius valstybinius objektus, teiktigventojams pagalbą, jeigu susidarytų ekstremalios situacijos: potvyniai, gaisrai, technogeninės katastrofos ir kitos, atlikti gelbėjimo darbus. Kovaisu teroristais galibūtipasitelkiamas ne tik „Aras“, bet ir specialiųjų operacijų dalinys. Statant namus, tiesiant kelius karius dažnai tenka kvestis į

pagalbą. Vien tik per kelerius metus kariuomenės išminutojai gavo daugiau nei keturis tūkstančius iškvietimų ir su-naikino beveik 10 tūkstančių sprogtamųjų užtaisų. Niekas negali pasakyti, kiek žalos būtų padariusios, jeigu liktų nenukensmintos ir sprotų 534 aviacinės bombos ar 3175 minosvaidžių minos.

Kiekviena šalis, taip pat ir Lietuva, turi būti pasirengusi kontroliuoti ne tik teritorinius vandenis, bet ir savo ekonominę jūros zoną, vykdysti jūroje gelbėjimo darbus.abar, kuomet Baltijos jūroje vykdomi patys įvairiausi inžineriniai projektai tiesiant dujotiekius, elektros jungtis, kariuomenės pajęgumas patruliavimas, paieškos ir gelbėjimo darbai, jūrinių minų naikinimas turi išskirtinę reikšmę užtikrinant laivybos, žvejybų bei inžinerinių darbų Lietuvos teritoriuose vandenynėse ir ekominėje zonoje saugumą. Lietuva per pastaruojuose dvejus metus savo karines jūrų pajęgas papildė trimis dažnais patruliniais laivais ir dvieju britiškais minų paieškos laivais. Nors dėl finansinių sunkumų sandorių apmokejimas buvo ištestas iki 2013 metų, tačiau laivai jau Lietuvos kariuomenės pajęgumų sudėtyje.

Kariuomenės perginklavimas ir krizinis milijardas

Bet kai tūlas pilietis kalba apie kariuomenę, dažnai lygina su kaimyninės Rusijos pajégomis. Lietuva iš tiesų neturi tankų ir nesiruošia jų įsigyti, kaip ir kitos puolamosios ginkluotės. Bet iki 2011 metų sugebėjo atnaujinti sausumos pajęgų ginkluotę įsigydama pranašesnius automatinių šautuvų „G36“, pistoletų „Glock 17“, snaiperinių šautuvų, granatsvaidžių ir kitos ginkluotės, modernios logistikinės įrangos, taktinių transporto lektuvų bei ryšio priemonių. Kariuomenė tikrai nestovi vietoje. Visa tai buvo daroma tomis sąlygomis, kai 2009–2011 metais kariuomenė teko skirti 1 milijardu litų mažiau lyginant su 2008 metais. Tai buvo būtinas sprendimas, prisidėjęs prie Lietuvos finansinių problemų sprendimo. Lietuvos ginkluotosios pajęgos solidariai prisiėmė savo krizinę naštą ir negalėjo įgyvendinti kai kurių planų. Trūksta prieštankinės ginkluotės, priešlektuvinės gynybos sistemos, naujesnių šarvuotų transporterų, bai-giasi sraigtasparnių naudojimo resursai. Gal kai kam atrodo nieko tokio... Kaip ir kitų šalių kariai, Lietuvos kariai budi nuolatinio parengimo kovinėse grupėse, greitojo reaga-

vimo pajęgose. Jų aprūpinimas mums – gyvybinis reikalas. Čia taip, kaip su šarvuotų visureigių pirkimu siekiant užtikrinti karių saugumą Afganistane – laiku neįsigysi ir neapsaugosi savo karių gyvybių.

Kita problema – kariuomenės komplektavimas. Kiekvienas kariuomenės vietas, kad veiktu kaip vientisas mechanizmas, turi būti pilnai sukompakteutas. Išėmė dalį laikrodžio detalių, matyt, nesitikime stebuklo ir tikslaus laiko. Prieš trejus metus sustabdžius šaukimą į privalomają karinę tarnybą ir dėl sumažinto finansavimo nepavykus išvengti nepakankamo karių vienetų su komplektavimo, nuolat buvo jaučiamas tūkstančių eilinių karių trūkumas. Bet vykdant Konstitucinio Teismo nutarimą, kad piliečiai turi būti parengti ginti savo valstybę, organizuojami savanoriški būtinėjai kariuomenės mokymai, pakeista aktyviojo rezervo samprata ir sudėties bei nuo 2011 metų rugpjūčio vėl organizuotos dvių savaičių trukmės aktyviojo rezervo karių pratybos.

Nenugalimi politinės matematikos dėsniai

Krizės sąlygomis kariuomenės sąskaita sutaupius milijardą litų, reikia vėl intensyviau vystyti gynybinius pajęgumus. Krizės sąlygomis daug ko buvo atsisakyta, bet kai kas buvo padaryta modernizuojant kariuomenę ir jos valdymą. Aljanso pajęgumai šiame regione nesumažėjo, o matomumas padidėjo. NATO valstybės gynybos finansavimo mažinimą supranta kaip laikiną. Žinoma, niekas dabar nekalba apie tai, kad nedelsiant būtų numatytas papildomas milijardas ar BVP procentas. Lietuva neturi tiek resursų. Reikia vykdysti valstybės įsipareigojimus dabarties pensininkams. Bet galvojant apie tų pačių valstybės piliečių ateityje kiekvienais metais karo atpausgai reikia skirti bent jau 70 milijonų litų papildomai. Dėl to reikalingas skirtingų politinių jėgų sutarimas. Mažytė Estija tai supranta ir jau kitais metais numato gynybos išlaidų padidinimą. Procentų skaičiavimas pagal BVP – tai tik paprasta aritmetika. Palaipsniui, esant nepakankamai finansavimo sąlygojamam atsilikimui, papras-ti aukštosios politinės matematikos dėsniai mus stums iš pilnavertės NATO valstybės statuso, vers vis didesne kitų šalių sukuriama saugumovartotoja, mažins mūsų galimybes vykdyti solidarius įsipareigojimus ir naudotis teikiama parama bei tinkamai reaguoti į būsimus valstybės nacionalinio saugumo iššūkius.

Seimo narys Arvydas ANUŠAUSKAS

Dėl tradicinės lietuviškos šeimos sampratos

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos valdybos PAR EIS KIMAS

Lietuvos partizanai, Laisvės kovų dalyviai, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai tradicinę lietuvišką šeimą, paremtą vyro ir moters bažnytine santuoka, abipusais įsipareigojimais vienas kitam ir būsimiems vaikams, visuomet laikė ir laikys viena svarbiausiai prigimtinių vertibių.

Esame užaugę tradicinėse lietuviškose šeimose, kuriose kartu gyveno trys kartos – seneliai, tėvai ir vaikai. Tėvų šeimose įgijome pirmuosius ir stipriausius gyvenimo bendruomenėje įgūdžius ir krikščioniškų bei tautinių vertibių sampratą. Tai padėjo mums įveikti visus sunkaus ir sudėtingo laikotarpio išbandymus.

Santuoką laikome vienu iš svarbiausių veiksnį, padedančių užtikrinti šeimos daraną, vaikų poreikius ir teisę augti abiejų juos mylinčių tėvų šeimoje. Vyras ir moteris, sudarydami santuoką, savanoriškai prisiima iš šeimos kylančias teisines ir moralines pareigas. Tik tokia mylinčių ir viešai įsipareigojusi šeima gali būti laikoma tautos ir valstybės pagrindu.

Apklausų duomenimis, dauguma Lietuvos gyventojų mano, jog be santuokos šeima nėra tvirta. Tai tik laikinas vyro ir moters susitarimas gyventi kartu. Nesant santuokos nelieka teisinių barjerų tos pačios lyties asmenų sąjungas laikyti šeimomis. Dėl to kyla realūs pavojai jų galimai įvaikintiems vaikams tapti tokiais pat gėjais ar lesbietėmis.

Konstitucijos 38 straipsnis

Skaitytoju mintys

Patriotinė daina žudiko eilėmis

Sakoma, kad šaukštasis deguto sugadina medaus statinę. Praėjusį šeštadienį tokiu deguto šaukštū man pasirodė Ovidijaus Vyšniausko patriotinės dainos konkurse „Yra šalis“ padainuota daina „Iš Suvalkijos lygumų“. Iš pradžių, kai balso savo žiūrovai, daina buvo net pirmoje vietoje. Vėliau nuslinko žemiau. Pagalvojau, kad tai gerai, nes Jos į albumą neišrinks. Bet labai nustebino komisijos jai skir-

Genovaitė VIČAUSKIENĖ

Vyriausybės prašoma atkurti valstybinės pensijas

Praėjusių savaitę penkiolika Seimo narių raštu kreipėsi į Ministrą Pirmininką Andrių Kubilių prašydam i rasti lėšų į ankstesnį – 2009 metų lygi grąžinti nukeitėjusių asmenų valstybinę pensiją.

Seimui pateikus 2012 metų nacionalinio biudžeto projektą paaiškėjo, kad laikinai sumažintos senatvės ir valstybinės pensijos, valstybės tarnautojų ir politikų atlyginimai bei kitos išmokos ne visos gali būti grąžintos į buvusį lygi. Vyriausybė ir Finansų ministerija, atsižvelgdamai bendrą planuojamą biudžeto padėti, nuo 2012 metų sausio 1 dienos nutarė pirmiausia į prieškrizinį lygi atkurti senatvės pensijas.

Tačiau Lietuvos politinių kalinių sąjunga bei Visuomeninė taryba, vienijanti didžiausias politinių kalinių ir tremtinų organizacijas, ragindamos 2012 metų valstybės biudžete numatyti valstybinės pensijų atkūrimą, raštu kreipėsi į Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukeitėjusių asmenų teisių ir reikalų komisiją, vadovaujamą Seimo nario prof. Arimanto Dumčiaus.

„Taryba ragina Vyriausybę ieškoti galimybių pradėti visų valstybinės pensijų atkūrimą į 2009 metų lygi nuo 2012 metų palaipsniui, pradedant nuo partizanų ir nu-

kentėjusių asmenų, pirmumą teikiant ligoniams ir asmenims, sulaukusiem per 80 metų amžiaus“, – taip rašoma Visuomeninės tarybos lapkričio 3 dienos protokole, atsiustame Seimo nariams. Protokolą pasirašė tarybos pirmininkas Jonas Puodžius.

Panašią išvadą padarė ir Lietuvos politinių kalinių sąjungos prezidiumas, lapkričio 7 dienos posėdyje nutarės, kad „pirmiausia galėtų ir turėtų būti atkurtos (galbūt nuo 2012 metų sausio 1 dienos) karių savanorių valstybinės pensijos“. LPKS pirmininko Artūro Flikaičio į Seimą atsiustame rašte aiškinama, kad šiai asmenų grupė sudaro garbus amžiaus ir labiausiai Tėvynei nusipelnę žmonės; jų jau nebegaus ir kasdien mažėja, todėl reikiamas lešu su mos būtų nedidelės.

Dėl šio klausimo Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukeitėjusių asmenų teisių ir reikalų komisijos pirmininkas prof. A. Dumčius parengė kreipimąsi ir išsiuntė į Vyriausybę.

Kaip minėta, ji pasirašė dar keturiolika Seimo narių. Ar į šį prašymą bus atsižvelgta, paaiškės gruodžio pradžioje, Seime pradėjus svarstyti valstybės biudžeto projektą, planuojamą priimti gruodžio 8 dieną.

„Tremtinio“ inf.

Tautybė nekeičia piliečio atsakomybės savo valstybei

Eksursas į istorinę praeitį

Tikriausiai Vytautas Didysis aiškiai suvokė, kokiui būdu reikėtų išsaugoti ir stiprinti Lietuvos valstybingumą. Lenkijos karalystės sąjunga su Lietuvos Didžiaja Kunigaikštyste būtų dviejų nelygiaverčių formacijų netvarus darinys. O dviejų karalysčių konfederacija būtų leidusi sustiprinti gynybinį potencialą, nuosekliai plėtoti ekonominę galią ir sustiprinti jungtinės dviejų karalysčių konfederacijos vaidmenį Europos politiniame gyvenime. Vytautas siekė, kad Lietuva taptų karalyste, lygiaverte Lenkijos karalystei. Tačiau lenkai galvojo kitaip ir per Lenkiją gabentą Vytautui skirtą karaliaus karūnā pagrobė ir negrąžino. Matyt, jau tada buvo planuojama bendroje valstybėje susteikti Lietuvai tik Lenkijos karalystės provincijos statusą. Šis istorinis šansas teikė galimybę ryškiai ir garbingai sustiprinti dviejų lygiaverčių šalių valstybingumą. Belieka apgailestauti, kad tai neįvyko.

Bendros valstybės idealai gyvavo neilgai

„Po Lenkijos ir Lietuvos valstybės padalijimų žmonių sąmonėje ilgą laiką gyvavo bendros valstybės idealai.

Tik 19 amžiaus pabaigoje, tautinio atgimimo metu, Lietuvos šviesuoliai pradėjo kalbėti apie savarankiškos atskirios nuo Lenkijos valstybės sukūrimą. Ši siekį Lenkijos patriotai laikė bendros valstybės idealų išdavyste. Kai Pirimo pasaulinio karo metu susidarė sąlygos atkurti Lenkijos valstybę, visos lenkų politinės jėgos siekė vienaip ar kitaip į Lenkiją įtrauktį ir Lietuvą. Tam įtakos turėjo ir tai, kad daug įtakingų Lenkijos politikų buvo kilę iš Lietuvos ir su ja glaudžiai susiję, – rašoma „Naujausią laiką istorijos“ vadovelyje 10 klasei (Vilnius 2007, 24 psl.).

Tautų atgimimo pavasaris

Pirmasis pasaulinis karas ne tik kariniu, bet ir ekonominiu požiūriu gerokai susilpnino imperinė politiką vykdžiusias Rusijos ir Vokietijos valstybes. Rytuose tautų kalėjimui sugriuvus, prasidėjo pats tikras pavergtų tautų atgimimo pavasaris, kurio imperinės jėgos jau nepajégė nuslopinti. Nepriklausomybės kovos vyko trimis frontais: su bolševikais, su vokiečių kaizerio bermontininkais, deja, ir su lenkais.

Kai kuriems lenkų politikams magėjo matyti Lietuvą

tik kaip sudėtinę Lenkijos valstybės dalį, kuri savo ruožtu būtų lyg ir panaši į Abiejų Tautų Respubliką. Lietuva tuo metu buvo plotu ir gyventojų skaičiumi mažesnė už Lenkiją, todėl, susijungusi su Lenkija, ar nebūtų tapusi lenkų-lietuvių valstybės šiaurine provincija. Be abejonių, Lietuvos šviesuoliai dr. Jonas Basanavičius, dr. Vincas Kudirkas, Antanas Smetona ir daugelis kitų bendraminčių įžvalgiai suvokė būtinumą atkurti Lietuvos valstybingumą. Tik Nepriklausomybės sąlygomis įmanoma nuosekliai įgyvendinti lietuvių kalbos, kaip valstybinės, statusą, puoselėti tautinę kultūrą ir imtis atkuriajamo darbo ekonomikos, mokslo, kultūros, švietimo, sa-vivaldos ir kitose srityse.

Atkarto valstybingumo metai

Lemtingi valstybingumo atkūrimo įvykiai klostesi abejose šalyse panašiai: lietuviai paskelbė Lietuvos Respublikos nepriklausomybę 1918 metų vasario 16 dieną, lenkai – tą pačią metų lapkričio 11 dieną. Šių istorinių įvykių 93-iųjų metinės buvo iškilmingai paminėtos abejose šalyse.

(keliamas į 6 psl.)

TS-LKD PKTF ir LPKTS valdybų posėdžiai

Informacinės atakos tik di-dės, – įspėjo Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas.

Jis pasidžiaugė dėl teigiamų pokyčių Lietuvos kariuomenėje: „Iki šiol nebuvo kuriama jokių planų Lietuvai ginti. Pastaraisiais metais pokyčiai vyksta, daromos pertvarkos“. A. Anušauskas taip pat sakė, kad teigiami poslinkiai pastebimi ir VSD.

PKT frakcijos pirmininkė Seimo narė Vincē Vaidevutė Margevičienė taip pat išreiškė nepasitenkinimą kai kuriomis žiniasklaidos priemonėmis: „Puolama tai, kas šviesiausia – bažnyčia, karo akademija“. Ji atkreipė dėmesį, kad prieš artėjančius Seimo rinkimus „prasidės mūsų ardymas iš vidaus“. „Pasitikėkite tais žmonėmis, kurie dirba“, – ragino V. V. Margevičienė ir perdavė premjero padėką už išmintį, supratimą ir moralinį pavyzdį.

Frakcijos pirmininkė sakė, kad laikinasis išstatymas dėl buvusių tremtinų pensijų atkūrimo bus pratęstas dar vieniems metams.

V. V. Margevičienė informavo, kad preliminarus kandidatų į Seimą sąrašas dar ne pilnas. Kandidatų tvirtinti turi TS-LKD skyriaus visuotinis susirinkimas. Galutinį vienmandatininkų sąrašą tvirtina TS-LKD taryba. Posėdyje nutarta kreiptis į TS-LKD Raseinių skyrių ir siūlyti patvirtinti Mindaugo Petro Balashaičio kandidatūrą Raseinių vienmandatėje apygardoje. Kandidatūras į abécélinį sąrašą reikia pristatyti iki sau-sio 16 dienos.

PKTF valdyba patvirtino atstovus į TS-LKD koordinacines tarybas bei aptarė 2012 metų PKTF veiklos planą.

PKTF valdyba nuspren-de, kad artimiausias frakcijos tarybos posėdis įvyks sausio 21 dieną.

* * *

LPKTS valdybos posėdyje valdybos pirmininko pava-duotoja Jūratė Marcinkevičienė informavo apie valdybos darbą. Ji sakė, kad nerima kelia Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus padėtis, dėl kurios bus aiškina-

masi posėdyje Kauno savivaldybėje. Perregistruotas Marijampolės filialas (pirmininkė Birutė Kažemėkaitė). Ką tik išleista Vytauto Juodsnukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antroji dalis ir „Laisvės kovų archyvo“ Nr. 44 (plačiau apie šias knygas skai-tykite kitame „Tremtinio“ numerijoje).

LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis aptarė organizacinius klausimus. Jis pasakojo, kad nesenai dalyvavo prezidentūroje pasitarime dėl tarėjų instituto teismuose. Tarp dalyvavusiųjų prieštaraujančiųjų nebuvo, ižvelges pavoju kritiskai pasisakė tik E. Kūris.

P. Jakučionis apgailestavo, kad neatsiranda entuzias-tų LPKTS veiklos muziejui steigtis.

Valdyboje kalbėta dėl nu-kentėjusių asmenų valstybi-nių pensijų. Pasidžiaugta, kad Kauno miesto meru vėl tapo Andrius Kupčinskas. Susi-rūpinta dėl pastaruoju metu išleistų partizanų niekinančių knygų (apie tai skaitykite artimiausiuose „Tremti-

nio“ numeriuose).

Posėdyje nutarta, kad LPKTS tarybos posėdis įvyks lapkričio 26 dieną.

LPKTS ataskaitinis rinkiminis suvažiavimas numatytas kitų metų kovo 24 dieną. Filialą atstovaus 1 delegatas nuo 15 nario mokesčių mokančių narių. Suvažiavimo vieta bus tikslinama.

Aptarti 2012 metų LPKTS veiklos ir leidybos planai.

LPKTS valdyba priėmė pareiškimą „Dėl tradicinės lietuviškos šeimos sampratos“ (skaitykite atskirai).

LPKTS žymeniu „Užnuopelnus Lietuvai“ nuspresta apdovanoti Gargždų parapijos kleboną Joną Paulauską ir Kauno filialo darbuotoją Jūratę Antulevičienę.

LPKTS atsakingoji sekretoriė Ona Tamošaitienė informavo, kad gruodžio 17 dieną, šeštadienį, Kauno įgulos karininkų ramovėje bus rengiamas šventė „Lietuva ir mes“, skirta apdovanotiesiems LPKTS žymeniu „Užnuopelnus Lietuvai“.

(Tremtinio“ inf.

Pilielinis jaunimo ugdymas

(atkelta iš 1 psl.)

Ginkūnų kapinėse jaunujujų talkininkų laukė Šiaulių televizija. Žurnalistai kalbino LPKTS Šiaulių filialo pirmininkę Valeriją Jokubauskiene, Prisikėlimo apygardos vadą Juozą Mociū, jaunuosis talkininkus. Reportažą apie buvusių tremtininių ir moksleivių bendarviman bei talką parodė tą patį vakarą miesto televizija.

Po darbo Ginkūnų kapinėse autobus vykome į Šiaulių „Mažuosius Tuskulenus“, kur vietas budeliai vėžė ir į žvyruobes metė nukankintus šiauliečius bei apylinkių Laisvės kovočius. Sugrėbėme lapus, tylos minute pagerbėme žuvusiuosius.

Vėliau nuvykome į partizanų bunkerį, esantį Gulbino miške. Prisikėlimo apygardos vadą Juozas Mocius pasakojo apie partizanų kovos svarbą ir būtinumą, apie partizanų vadus, Prisikėlimo apygardos sukurimą ir tragiską partizanų žūtį. Gulbino miške žuvusio partizano Boleslovo Kriščiūno sesuo, buvusi politinė kalinė ir tremtinė, Onutė Gutkauskienė papasakojo bunkerio radimo ir atstatymo istoriją.

Naisiuose sustojome prie Zigmo Gėlės kapo. Išklausėme pasakojimą apie poetą, apie jo vardo premijos laureatus.

Aplankėme partizano, Lietuvos kario savanorio, Juliaus Kriščiūno žūties vietą Žačių kaime, sugrėbėme lapus Ažuolų alėjoje, išklausėme prisiminimą, padėjome gėlių. Onute Kriščiūnaitei buvo 10 metų, kai ji taip partizanų pagalbininke. Vėliau – politinės kalinės ir tremtinės dalia, ilgas kelias namo.

Prie Prisikėlimo apygardos vado Juozo Mociaus brolio žūties vietas patylėjome susikaupę, supratome, kaip sunku gyventi, kai nežinai, kur artimųjų kapai. Taiypač pajutome arėjant Vėlinėms.

I Šiauliaus grįžome kupini įspūdžių ir nusiteikimo bendrauti ir bendradarbiauti toliau. Buvusių tremtininių patirtis ir išmintis – nesibaigiantis istorijos lobynas, kurį reikia kuo dažniau atverti jaunimui.

Spalio 28 dieną, kai buvo suplanuota LPKTS narių talka Ginkūnų memoriale, talkininkauti pasisiūlė Gegužių progimnazijos moksleiviai. Atvyko 20 mokiniai ir mokytoja Vitalija Misiutė, susirinko Šiaulių filialo nariai. Baigėme grėbtį paskutinius lapus, 5 kubiniai metrai juodžemio ištirpo kaip pavasarį sniegas – darbščios moksleivių rankos išnešiojo, užlygino atsiradusias duobes. Po darbo LPKTS Šiaulių filialo pirmininkė Valerija Jokubauskiene padėkojo talkininkams, papasakojo apie Ginkūnų tremtininių kapinių įkūrimą, jų išskirtinumą. Užsimezgė nuoširdus ryšys tarp dar vienos miesto mokyklų ir LPKTS Šiaulių filialo.

Džiaugiamės gerėjančiais ryšiais su Šiaulių miesto mokyklomis, galimybe bendrauti su moksleiviais, pasakoti jems apie mums gerai žinomą istorijos tarpsnį, skieptyti vaikų pasidžiaivimą savo Tėvynė, ugdyti Lietuvos piliečius.

Stanislava STAŠKUVIENĖ

Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metai LPKTS Biržų filiale

Apie atliktus šių metų „namų darbus“ paskatino parašyti Europos Parlamento narės Radvilės Morikūnaitės-Mikulėnienės straipsnis „Tremtinio“ laikraštyje.

Biržai – vienas atokiausiai Lietuvos regionų, labiausiai nutolusiu nuo sostinės ir kitų didžiųjų miestų. Manau, tai netrukdo aktyviai ir įvairiai pusei veiklai.

Pradėsiu nuo šiaisiai metais įvykusiu rinkimų į rajono savivaldybės tarybą. Patyrė didžiulę priešpriešą ir trukdžius, gebėjome susitelkti ir būdam vieningi pasiekėme gerų rezultatų. Šiuo metu turime „savo“ merę – Irutę Varzienę, gimusią tremtyje, o mero pavaduotoja – Stasę Eitavičienę (nepartinę) pastovi mūsų filialo rėmėja.

Vienas iš pagrindinių filialo tikslų – nuolatinė, kryptinga veikla su jaunimu – mokyklų vyresniųjų klasių moksleiviais, jaunaisiais šauliais, skautais.

I pavasarinę akciją „Daram“ pakvietėme „Aušros“ vidurinės mokyklos moksleivius, „Atžalyno“ – jaunuosis Šiauliai. Drauge su buvusiais tremtiniais jaunimas tvarkė buvusios geležinkelio stoties ir koplystulpio, pastatytu tremtinijų atminimui, teritoriją.

Atsiliepėme į Lietuvos jaunimo turizmo centro metodininko, partizano A. Užubalio vaikaičio Rolando Užubalio kreipimasi balandžio 18–22 dienomis Biržuose surengti mokyklinio amžiaus jauniesiems turistams susitikimą su buvusiais tremtiniais. Miebai sutikome, sudarėme jaunimui žygio maršrutus prie partizanų žūties vietų pėsčiomis ir radome galimybę pavėžti į Biržų girią partizanų pramintais takais.

Balandžio 30 dieną įvykusios LPKTS Biržų filialo ataskaitinės konferencijos metu prisiminta 1941 metų trėmimo tragedija, tylos minute pagerbtinė grėbtis ir Amžinybėn išėjė filialo nariai. Tarybos nariams, kurie 20 ir daugiau metų negailėdami jėgų ir sveikatos dirbo dėl mūsų krašto, buvo įteikta padėkos raštai ir gėlių.

Gegužės 15-ają – Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną, asmeniniu transportu vykome į Biržų girią pagerbtį žuvusiu kovotojų už Laisvę.

Gegužės–birželio mėnesiais filialo tarybos nariai, pasiskirstę grupėmis, vyko į mokyklas, pasakojo ir rodė vaizdinę medžiągą iš tremties ir rezistencijos partizanų kovų. Ypač svarbū darbą atliko „Aušros“ vidurinės mokyklos vyresniųjų klasių moksleiviai. Pagal mūsų sudarytą buvusių tremtininių sąrašą, mokiniai lankėsi pas juos, užrašinėjo pasakojimus, žiūrėjo nuotraukas. Surinktą medžiągą apdorojo, susistemino, padarė puikių skaidrių ir birželio 10 dieną mus pa-

kveitė į atlikto darbo pristatymą. Įvertinome puikiai.

Birželio 14-ąją – Gedulo ir Vilties dieną nepaprastai iškilmingai pažymėjome Didžiųjų trėmimų 70 metų sukaktį. Apmastėme iki smulkmenų – svarbiausia surinkome ir tinkamai pagerbėme buvusius 1941 metų

Visą dieną eksponuota Laisvės kovoms skirta paroda ir partizaninė tematika dokumentinių filmų peržiūra. Moksleiviams skirtoje viktorinoje paskaitas skaitė Aistė Cepulytė, Gediminas Petrauskas ir Ernestas Kuckailis. Buvo apdovanoti viktorinos nugalėtojai.

Prie kryžiaus, pastatytu Bauskės rajone, kartu žuvusiems Lietuvos ir Latvijos partizanams

tremtinius. Renginys įvyko prie koplystulpio buvusioje geležinkelio stoties teritorijoje, kuria moksleiviai papuošė baltais ir juodais balandžiais bei gėlėmis. Ten pat buvo aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius tremtinius. Po iškilmingo minėjimo ir koncerto visus vaišinome kareiviška koše. Renginys pranoko mūsų lūkesčius – dalyvavo apie 300 žmonių.

Birželio 23 dieną minėjome sukilimo 70-metį. Pradėjome nuo Astrave pastatytu atminimo ženklo sukilėlių žūties vietoje. Liepos 22 dieną Biržų miesto centrinėse katalikų kapinėse pašventinta restauruota kapavietė ir antkapinė lenta su užrašu: „Sovietinio teroro aukos. 1943 m. nužudyti girininkai Alfonsas Balčikonis ir Juozas Živatkauškas“.

Intensyviai rengėmės rugsėjo 16 dieną Biržų rajone vyksiančiam žygui „Algimanto apygardos partizanų takais“. Rinkome medžiągą lankstinukams, derinome būsimo žygio schema, tarémės su mokyklų vadovais dėl mokiniai dalyvavimo renginyje. Pagal parengtą ir su rajono savivaldybe bei mokyklų vadovais kruopščiai suderintą programą ištisą dieną nenutrūkstamai vyko renginiai. 10 valandą išvykome į žygį – „Aušros“ vidurinės mokyklos dyliktokai žygio dalyvius vedė Biržų giriuje veikusio „Pilėnų“ tėvynių partizanų vaikščiotais keliais ir takeliais, pagarbą atidavė

1863 metų sukilimo dalyviams, šioje giriuje žuvusiems paskutinio lemiamo mūšio metu. Tylos minutę stabtelejo prie 1936 metų šio mūšio atminimui Anglių kalnelyje pastatytu didingo kryžiaus.

18 valandą dienos prasmę vainikavo Aistės Smilgevičiūtės koncertas „Broliai“, palikės neišdildomą įspūdį ne tik jaunimui, bet ir suaugusiems.

Rugsėjo 23 dieną Latvijos nacionalinės partizanų organizacijos vadovų pakvieti kartu su rajono mère Iruite Varzienė dalyvavome paminklo atidengimo ceremonijoje. Atidengtame paminkle įamžintos žuvusių Lietuvos ir Latvijos partizanų pavidės.

Rajono savivaldybės tarybos sprendimui sudaryta komisija „Dvidešimtojo amžiaus laisvės ir pasipriešinimo kovų istorijos Biržų rajone įamžinimas“. Kadangi esu tos komisijos narė, pasiūliau darbą pradėti nuo esamų pastatytų paminklų ir paminklinių akcentų Biržų rajone sąrašo sudarymo (mat per dvidešimt Nepriklausomybės metų tai nebuvo atlikta). Kartu su rajono muziejinku A. Seibūčiu sudarėme išsamų sąrašą, be to pateikėme papildomą sąrašą vietovių, susijusių su Laisvės ir Pasipriešinimo kovų istorija, vertų ir reikalinių įamžinti.

Spalio 28 dieną, besibaigiant šiemis ypatingiemis Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metams, dalyvavome savivaldybės vadovų pasiūlytoje akcijoje – palaidojimo vietose pagerbėme Laisvės kovotojų ir krašto šviesuolių atminimą.

Baigdama linkiu visiems buvusiems tremtiniams, politiniams kaliniams ir rezistentams stiprios sveikatos, energijos ir ryžto siekiant užsibrėžtų tikslų įgyvendinimo.

Te Dievas padeda mums visiems. Danguolė ŽIŪKIENĖ Petro Motiejūnuotr.

2011 m. lapkričio 18 d.

Tremties vaikai

Polarinio šalčio šalyje

Marijos Urbšytės prisiminimai

Ramų ir palaimingą tautos gyvenimą sujaukė 1941-ųjų Rytų šalies okupacija, prime-tusi Lietuvai didžiausią žiaurumą ir kančių vėrinį.

Basakojai svetimtaučiai émė naikinti visa, kas lietuviui kėlė dvasinį polékį – mylėti Dievą ir Tévnę!

Okupanto beračiai klapčiukai, pasodinti į vadovaujamus postus, tvirtino: „Tévynę mylėti galima ir be Dievo“. Ir „mylėjo“ – uždarinėjo bažnyčias, vienuolynus, kunigų seminarijas, išvaikė tautines organizacijas, jų vadovus išgabeno į gulagų salynus pražūciai.

Mokyklose nuo sienų nuplėše tautinius simbolius, vietoj jų pakabino Lenino plikę, Stalino ūsus bei Markso ir Engeso barzdas. Litą pakeitė rubliu – tuo įtvirtinę šalies aneksiją.

Okupanto žiaurumas pasireiškė nekaltų tautiečių deportacija į Arkties salynus bei teisės sugrįžti, kalėjimais ir žmonių žudynėmis.

„Tévo broli Alfonsą Urbšį nukankino NKVD galvžudžiai Naujamiestyje. I tą raudonajį judošiaus katilą pateko ir mūsų gausi šeima, tuo metu gyvenusi Panevėžio apskrityje, Zauosio vienkiemy-

je. Tévai turėjo 30 hektarų ūkį. Tévas priklausė Šaulių organizacijai, buvo aktyvus politikas, tautos patriotas. Tai ir buvo „kaltė“, dėl kurios ištremė kaip liaudies priešą. Mūsų šeimos tremties kelias nuvingavo į Tit Arus. I tremtį su tévais patekome ir mes, jų vaikai: aš, 16-metė Marija, 14-metė Irena, 13-metis Vytautas, 11-metis Petras, 10-metis Povilas ir 7-metė Vitalija. Likimas lémė, kad tévas nebuvvo atskirtas nuo šeimos, tačiau 1942 metais mirė nuo šalčio, bado, ligų.

Povilui ir Vitalijai pasisekė, juos į Lietuvą parvezė Bułota ir Gerulaitis.

Tit Aruose pastatėme žuvų ledrūsi. Ten bedirbdama nugvelbdavau kelias žuveles alkiui numalšinti. Įkliuvaus. Nuteisė metus kalėti. Tit

Aruose kalėjimo nebuvvo, nuginė į Stolbus. Iš ten į Arganastako salą, kuri neužšala, nes vanduo tarsi pulsuoja, pakyla ir nuslūgsta kas šešios valandos, lieka slidus ledas, kuriuo eiti nesaugu ir pavojinga. Atgavus laisvę iš Arganastako, teko keliauti į Trofimovsko salą, o iš ten į Tit Arus pėstute įveikti 250 kilometrų. Po tokio pasivaikščio-

Naujos knygos

Kalintas už tiesos žodį

„Viduklės Šv. Kryžiaus bažnyčios istorijoje viena ryškiausiu asmenybiu yra kunigas Algirdas Mocius – aistiringas Dievo žodžio skelbėjas, puikus pamokslininkas, bebaimis kovotojas už tikėjimo ir pilietines teises, partizanų kapelionas, sovietinių gulagų kankinys,“ – rašoma šiaisiai metais išleistas Antano Pociaus knygos „Partizanų kapelionas kun. Algirdas Mocius“ prataarmeje.

K u n i g a s
A. Mocius vidukliškiams buvo pavyzdys patrioto, atvirai kovojo su sovietų okupacija. Kovoju-sio ne ginklu, o malda ir patriotiniu žodžiu. Už bažnyčioje skle-džiamą tiesos žo-

dį, raginimą netarnauti svetimiesiems kunigas sovietų buvo įkalintas Komijoje, Pečioros lageryje. Antrą kartą at-

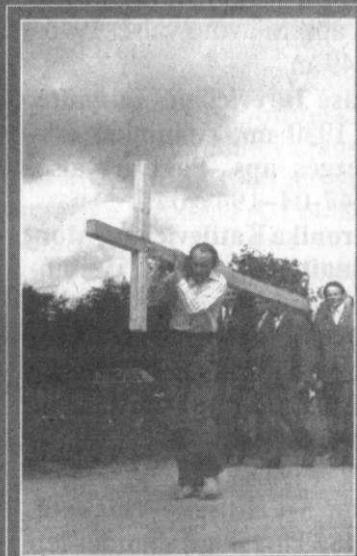
sidūrė Mordovijos griežtojo režimo lageriuose. Grįžęs iš lagerių sąžiningai tarnavo Bažnyčiai ir žmonėms, dalyvavo kunigų disidentinėje veikloje.

Knygoje aprašomas kunigo gyvenimas ir veikla, pateikiama Viduklės bažnyčios istorija, paties kunigo ir jų pažinojusių prisiminimai.

Ši knyga, anot autoriaus vidukliškio kraštotoyrininko, muziejininko, mokytojo Antano Pociaus, tarsi jo kartos žmonių skola Kunigui ir Mokytojui, dariusiam didžiulę įtaką pasaulei, išmonius gerbti ir mylėti tikrąsias gyvenimo vertibes, padėjusiam nepalūžti išbandymų metais.

„Tremtinio“ inf.

Antanas Pocius

PARTIZANŲ KAPELIONAS

KUN. *Algirdas Mocius*

Sveikiname

Buvusių Krasnojarsko krašto tremtinę Onutę ALEKŠIŪNAITĖ-LABUKIENĘ, gyvenančią Alytaus rajono Mažiūnų kaime, nuo širdžiai sveikiname 81-ojo gimtadienio proga.

*Miela mama, močiute,
Dėkojame už rūpestį, bemięges
naktis,
Už tai, kas mes šiandien esame.
Lenkiamės prie Tavo kojų,
Dėkodami už viską viską.*

*Atleisk, jei ne visada buvai suprasta,
Nepyk, jei per retai tau tariam myliu.
Linkime sveikatos, kantrybės, stiprybės, ilgų prasminę metų ir Dievo palaimos.*

Vaikai su šeimomis, vaikaičiai, provaikaičiai

* * *

Žmogaus gyvenimas matuoamas ne metais, o nuveiktais darbais. Jų padarei daug ir gerų. Ir kiek širdies šilumos atidavei kitiems, tiek jos vėliau ir sugrįžta. Glausk prie savęs tuos, kuriuos myli ir gerbi, tada ir pačiam netrūks ar timųjų meilės, o skubantys metai teatneša džiaugsmą, gerumą, ramybę, namų šilumą ir viltį. Sveikatos ir ilgo gyvenimo!

Garbingo jubiliejaus proga tévelį Augustiną ŠAKINĮ sveikina –

žmona ir vaikai su šeimomis

* * *

Garbingo gimtadienio proga nuo širdžiai sveikiname Joną ČEPONI. Negaleisti laikrodžiai skaičiuoja Sekundes, valandas ir skubančias dienas.

*Gyvenimas lyg upė nesustoja,
Ir praeitin jau niekas nenuves...
Gal ir gerai, kad praeitin nebuvės, Juk Tavo praeitis – rūstūs išbandymai Sibiro šaltyje, nepritekliai. Tu nepalūžai. Štai jau laisvoje Lietuvoje kreipiesi į mus Rokiškio buvusių tremtinii ir politinių kalinių choro „Vėtrungė“ dainuojamais žodžiais apie Tévynę, skaudžią praeitį.*

Linkime sveikatos, Aukščiausiojo malonės, sékmės ir ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Rokiškio filialas

Dėmesio!

LPKTS knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) jau galite išgyti naujają – 44-ąjį istorijos žurnalo „Laisvės kovų archyvas“ numerį, kuriame didžiausias dėmesys skiriamas Žuvinto krašto partizanams, ir ilgai lauktą Vytauto Juodsnukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antrają dalį.

Paaukojuose V. Juodsnukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antrosios dalies leidybai, vardines knygas su autoriaus parašu gali atsiimti LPKTS knygynelyje pas Elvidą Čaplakienę.

Jakutai Vilniuje

Į Vilniuje vykusias Europos šimtalangių šaškių studentų pirmenybes atvykusios Sacha (Jakutijos) respublikos komandas, kurioje – trys studenai ir trys mokiniai, vadovo Šiaurės Rytų federalinio universiteto šaškių klubo prezidento Jurijaus Nikiforovo dėmesį atkreipė paminklas Auką gatvėje prie LGGRTC Genocido aukų muziejaus su įrašu Jakutų, lietuvių, anglų ir rusų kalbomis: „Lietuvos tremtiniam, kentėjusiems ir žuvusiems Jakutijoje 1942–1956 metais“. J. Nikiforovas kreipėsi į Genocido aukų muziejaus direktorių Eugenijų Peikštėnį, kuris supažindino su šio muziejaus

eksponato atsiradimo istorija ir suteikė informaciją apie „Lapteviečių“ brolį, kurios iniciatyva Vilniuje pastatytas paminklas ir įkurta ekspozicija Rumšiškėse. J. Nikiforovas panoro apsilankyt Lietuvių liaudies buities muziejue Rumšiškėse, pamatyti jakutiską jurtą ir apsilankyt Kaune. Susitikessu „Lapteviečių“ brolijos pirmininku Jonu Markeuskui, aplankė Lietuvių liaudies buities muziej Rumšiškėse, apžiūrėjo jakutiską jurtą ir jos eksponatus, viešėjo Kaune.

Sacha (Jakutijos) respublikos šaškių komanda lapkričio 8 dieną prie paminklo Auką gatvėje padėjo gėlių vaini

ką su įrašu jakutų ir lietuvių kalbomis: „Prisimename, liūdime kartu – Jakutuko ir Čiurapčia studentai“. Genocido aukų muziejaus direktorius E. Peikštėnas supažindino svečius su muziejaus ekspozicija. Susitikime buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai padėkojo viems už dėmesį Lietuvos istorijai ir palinkėjo sekėmis prie šaškių lentų.

Vėliau Jakutijos sportininkai lankesi Lietuvos Respublikos Seime. Juos rūpestingai globojo Danguolė Stonytė ir Lina Žilytė. Su studentais ir komandos vadovu bendravo Seimo narys Arimantas Dumčius, Seimo kancleris Jonas Milerius.

Jonas PUODŽIUS

Jaunieji Jakutijos šaškininkai su komandos vadovu Lietuvos Respublikos Seime

Tautybė nekeičia piliečio atsakomybės savo valstybei

(atkelta iš 3 psl.)

Lietuvos Respublikos prezidentė JE Dalia Grybauskaitė dalyvavo Lenkijos Nepriklausomybės dienos iškilmėse.

Lietuvos ir Lenkijos santykius ilgokai temdė gen. L. Želigovskio agresijos aktas, kuriuo buvo atplėstas trečiasis Lietuvos Respublikos žemė su sostine Vilniu. Šios agresijos pasekmės ilgam laikui paliko tamsų pėdsaką lietuvių visuomenės atmintyje.

Stalino-Hitlerio 1939 metų rugpjūčio 23 dienos suokalbis pradėti Antrajį pasaulinį karą buvo lemtingas ne tik Lenkijai, kurią nukariavo ir jos žemes pasidalijo totalitarinių režimų valdomos Sovietų sąjunga ir Vokietijos reichas, bet ir daugeliui kitų tautų. Lietuvą okupavo ir puše amžiaus valdė sovietai.

Strateginės partnerystės vaisiai

Sugriuvus Sovietų imperijai Lietuvos ir Lenkijos poli-

tika pasikeitė iš esmės – šalys tapo strateginėmis partnerėmis. Kita vertus, ir Lenkija, ir Lietuva yra Europos Sąjungos, o taip pat ir NATO narės, tad jas sieja ir bendri įsipareigojimai. Be liktų pridurti, kad abiejų tautų bendra istorinė patirtis įpareigoja tiek lietuvius, tiek ir lenkus deramai vertinti šio palikimo teigiamybes ir, esant reikalui, remties jomis sprendžiant tarpusavio santykius.

Lietuvos Respublikai atstovaujantis europarlamentaras Voldemaras Tomaševskis neturėt Briuselyje savo nepagrįsta skundais žeminti mūsų Tėvynės, reikalaudamas išskirtinių privilegių lenkų tautinei mažumai. Kylo ir kitas ne mažiau svarbus klausimas – ar mūsų tai yra rinkti Lietuvoje, europarlamentarai geba, gali ir tarsi dėl suderintos veiklos Europos Parlamente?

Edmundas SIMANAITIS

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių

Į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą (Tėsinys)

Mykolas Abromaitis, g. 1926 m. (po mirties), partizanas, Šiaulių aps. Radviliškio valsč. 1945–1946 m.

Antanas Bakšinskas, g. 1926 m. (po mirties), partizanas, Kauno aps. Jonavos valsč. Pelėdos, Žilvičio būriai 1945–1949 m.

Konstantinas (Kostas) Batūra, g. 1899 m. (po mirties), atsargos karininkas, policininkas, Kaunas, 1919–1940 m.

Povilas Bertašius (Bartasius), g. 1909 m. (po mirties), pogr. org. narys, Utenos aps. Vyžuonų valsč. 1948–1949 m.

Zita Beržinskienė-Pažereckaitė, g. 1933 m., ryšininkė, Raseinių aps. Jurbarko valsč. 1945–1951 m.

Genovaitė Ona Gaivenienė-Šmatavičiūtė, g. 1929 m., ryšininkė, Zarasų aps. Juozapavos k. 1944–1953 m.

Antanas Gelažauskas (Geležauskas, Geležius), g. 1913 m. (po mirties), karininkas, Vilnius, 1938–1941 m.

Veronika Gimžauskienė

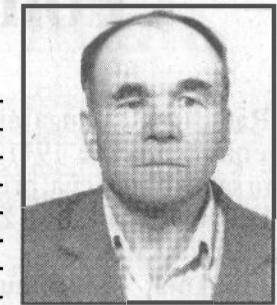
ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Merkelis Daukšas

1923–2011

Gimė Barysių k., Joniškio r., ūkininkų šeimoje. Tėvai palaikė ryšius su partizanais. Už tai Merkelis 1952 m. ištremtas be teisės grįžti į Lietuvą. Tremtyje sukūrė šeimą su bendro likimo drauge Janina Šikšniūte. 1958 m. grįžo į Lietuvą, dirbo įvairiuos darbus. Buvo rūpestingas vyras, geras tėvas. Užaugino du sūnus ir dukterį.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtiniių sektoriuje. Užjaučiame žmoną, vaikus su šeimomis, artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Bronius Kazlauskas

1931–2011

Gimė Rubaičių k., Lygumų valsč., Pakruojo r. Mokėsi Slaciūnų pradžios mokykloje, vėliau Pakruojo gimnazijoje. 1949 m. arestuotas. Tardytas Šiaulių ir Lukiškių kalėjimuose. Nuteistas 10 m. nelaisvės. Kalėjo Kazachstano, Maikaduko, Dolinkos, Temirtau lageriuose. 1956 m. išleistas į laisvę, grįžo į Šiaulius, vedė buvusią politinę kalinę Teklę Rasimaitę. Užaugino dukterį ir sūnų.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtiniių sektoriuje. Užjaučiame žmoną, sūnaus ir dukters šeimas, artimuosius.

LPKTS Šiaulių filialas

Teodora Mingėlaitė

1925–2011

Gimė Mažuolių k. Baisogalos valsč. Kėdainių aps. Ištremta 1945 m. į Komiją, Troicko Pečioros r. Teodora buvo Laisvės kovų dalyvė, jos trys broliai ir sesuo žuvo miškuose, kaip Lietuvos kariai savanoriai. Teodora giedojo bažnyčios chore ir nuo Atgimimo pradžios dainavo Panevėžio buvusių politinių kalinių ir tremtinų chore „Likimai“. Buvo nuolatinė laidotuvė giedotoja.

Nuoširdžiai užjaučiame gimines ir artimuosius.

Choro „Likimai“ vadovė ir choristai

Gaivenytė, g. 1933 m., ryšininkė, Utenos aps. Tauragnų valsč. 1944–1949 m.

Mykolas Jačiūnas, g. 1928 m., ryšininkas, partizanas, Ukmergės aps. Jogvilių k. 1946–1951 m.

Jurgis Juodsnukis, g. 1896 m. (po mirties), ryšininkas, Prieinų aps. Šilavoto valsč. 1946–1949 m.

Stasė Jurevičienė-Kaupaitė, g. 1930 m., ryšininkė, Ukmergės aps. Pagirių valsč. 1947-04–1947-07.

Veronika Katilevičienė-Morkūnaitė, g. 1925 m., ryšininkė, Kauno aps. Jonavos valsč. Slyvos būrys 1944–1945 m.

Kazys Lelka, g. 1903 m. (po mirties), šaulys, tautininkas, Alytaus aps. Vėžionių k. 1927–1941 m.

Ona Mačiulienė-Vaitkutė, g. 1933 m., pogr. spaudos leidėja, platintoja, Tauragės aps. Gaurės valsč. 1949–1951 m.

Juozas Manelis, g. 1899 m. (po mirties), atsargos karininkas, šaulys, Šakių aps. Žvirgždaičių valsč. 1923–1941 m.

Jonas Mučinskas, g. 1908 m. (po mirties), policininkas, Kaunas, 1931–1941 m.

Juozas Vyšniauskas, g. 1930 m., rėmėjas, Alytaus aps. Alovės valsč. 1946–1950 m.

Aloizas Zelenius, g. 1934 m. (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Venciuų k. Dainavos apyg. Žaibo būrys 1951–04–1951–08.

Liudvikas Vytautas Zelienius, g. 1935 m., ryšininkas, Alytaus aps. Alovės valsč. Dainavos apyg. Varpo būrys 1950–1954 m.

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siūsti adresu: Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Preendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

2011 m. lapkričio 18 d.

Tremtinys

Nr. 43 (969)

7

Skelbimai

Lapkričio 19 d. (šeštadienį) 11 val. Vilkaviškio parapijos salėje įvyks LPKTS Vilkaviškio filialo visuotinis susirinkimas. Kviečiame aktyviai dalyvauti. Bus galima sumokėti naario mokestį, įsigyti knygų, užsiprenumeruoti „Tremtinį“. Bus surengtas koncertas. Vaišės – sunėtinės.

Lapkričio 20 d. (sekmadienį) Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje įvyks XII respublikinis buvusių politinių kalinų ir tremtinių chorų festivalis, skirtas šv. Cecilių, chorų globėjai. Festivalyje dalyvaus chorai iš Alytaus, Klaipėdos, Tauragės, Panevėžio, Mažeikių, Plungės, Šiaulių ir Kuršėnų.

12 val. – šv. Mišios, 13 val. – koncertas.

Rengėjai – LPKTS Kuršėnų filialas, Šiaulių rajono kultūros centras.

Lapkričio 20 d. (sekmadienį) 12 val. „Girstučio“ kultūros ir sporto rūmuose (Kovo 11-osios g. 26) jubiliejinis liaudiškos muzikos kapelos „Laumena“ koncertas. Įėjimas nemokamas.

Kreiptis į Seimo nario Kazio Starkevičiaus padėjėją Rimą Čepurnienę tel. (8 37) 205 482, 8 689 54 571, el.p.: r.cepurniene@gmail.com.

Lapkričio 20 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos universiteto Jūrų technikos fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) įvyks buvusių politinių kalinų ir tremtinių susitikimas – vakarė, skirta 1951 m. masinių trėmimų 60-osioms metinėms paminėti.

Kviečiame dalyvauti, ypač 1951-ųjų tremtinius.

Lapkričio 23 d. (trečiadienį) LR Seimo parodų galerijoje bus pristatytos fotografijų parodos ir vaizdo medžiai iš ekspedicijų: „Lietuva-Rusija – 70 metų“, „Baikalo 2011“, ekologinio žygio „Vanduo – tai gyvybė“ ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (LiJOT) ekspedicijos „Misija Sibiras 2011“.

Koncertuotų operos solistė Rasa Juzukonytė (akompanuotoja prof. Aušra Motuzienė) ir Vytauto Didžiojo universiteto „Rasos“ gimnazijos choras „Gaja“ (vadovė Danutė Šaučiūnienė).

Registrnuotis tel. (8 5) 239 6561, 239 6201 arba el. paštu daston@lrs.lt.

Knygų tremties ir rezistencijos tematika bei naujus „Laisvės kovų archyvo“ numerius galite įsigyti LPKTS būstinių knygynelyje, Laisvės al. 39, Kaune.

Dainų ir poezijos šventės „Leiskit i Tėvynę“ repertuaras

2012 metų birželio 16 dieną Ukmergėje įvyksiančios respublikinės dainų ir poezijos šventės „Leiskit i Tėvynę“ repertuaras:

1. „Tautiška giesmė“ V.Kudirkos muzika ir žodžiai.

2. „Leiskit i Tėvynę“, muzika L.Abariaus, žodžiai J.Šnapščio-Margalio.

3. „Kur giria žaliuoja“, muzika Gudavičiaus, žodžiai Sakalausko-Vanagėlio.

4. „Pilėnų lopšinė“, muzika V.Lyguto, žodžiai P.Širvio.

5. „Išvaikščiok gūdžią stępę“, žodžiai ir muzika V.Naraškevičiaus.

6. „Kritusiems Lietuvos

partizanams“, muzika ir žodžiai A.Paulavičiaus.

7. „Partizanų motinai“, muzika R.Vaičekonio, žodžiai V.Cinausko.

8. „Ave Marija“, muzika ir žodžiai A.Paulavičiaus.

9. „Ant kiekvieno kalnelio“, muzika B.Gorbulskio, žodžiai J.Marcinkevičiaus.

10. „Tai gimtoji Lietuva“, muzika ir žodžiai A. Paulavičiaus.

11. „Giedu danielę“, lietuvių liaudies daina, aranžuota A.Kulikausko, žodžiai A.Baranausko.

12. „Tėvynė dainų ir artojų“, muzika B.Gorbulskio, žodžiai J.Marcinkevičiaus.

13. „Aukštam smilčių kal-

Jau antri metai Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (toliau – LGGRTC) Tuskulėnų rimties parko memoriale komplekse (Žirmūnų g. 1F, Vilnius) organizuojami renginiai, skirti supažindinti su šiu metų ekspedicijomis į Sibirą, Rusijos Federaciją.

Lapkričio 24 d. (ketvirtadienį) 16 val. bus apžvelgia mos bendrijos „Lemnis“ organizuotos šiu metų ekspedicijos į Tomsko sritį, Altajaus ir Krasnojarsko kraštus. Vakare ketina dalyvauti ekspedicijų organizatorius ir vadovas fotografas Gintautas Alekna.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 26 d. (šeštadienį) 16 val. Kauno istorinėje prezidentūroje vyks rašytojo Petro Venclovo romano „Kantrybių taurė – iki dugno“ pristatymas. Kartu su rašytojais dalyvaus KAM ministrė Rasa Juknevičienė.

Lapkričio 27 d. (sekmaciunį) įvyks LPKTS Telšių filialo ataskaitinė rinkiminė konferencija. 12 val. Telšių Šv. Antano Paduviečio katedroje bus aukojamos šv. Mišios už mirusius ir gyvus tremtinius, politinius kalinus. **13.30 val.** savivaldybės salėje (Žemaitės g. 14) įvyks konferencija. Meninę programą atliks chorus „Tremties aidai“. Galėsite sumokėti nario mokestį.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

neli“, muzika V.Saikausko, žodžiai A.Puištės.

14. „Tremtinio rauda“, muzika ir žodžiai A.Staponaus.

15. Maršas „Atgimimas“, muzika A.Driuko ir „Apsaugok Aukščiausias“.

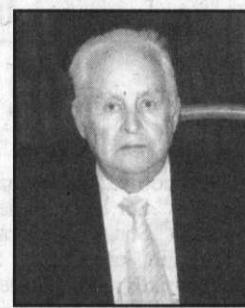
16. „Odė Lietuvai“, muzika G.Savinienės, žodžiai R.Gečo.

17. „Lietuva brangi“, muzika J.Naujalio, žodžiai Maiaronio.

18. „Legendų miestas“, muzika P.Pilkos, žodžiai A.Palidausko.

Julė JUODIENĖ,
Ukmergės kultūros centro mišraus chorus
„Tremtinys“ vadovė

ILSÉKITES RAMYBĖJE

Juozas Česonis
1925–2011

Gimė Alytaus r. Peckūnų k. devynis vėjus auginuose šeimoje, buvo pats vyriausias. 1947 m. buvo ištremtas į Norilsko sr. Vėliau pas jį išvažiavo žmona Elena su mažamečiais vaikais. Ten jie susilaukė dar dviem palikuonių. Iš viso šeimoje gimė šešis vaikai. 1958 m. grįžės iš tremties įsibarbino Kauno žemės darbų mechanizacijos valdyboje Nr. 14. Ten išdirbo per 40 metų, buvo visų gerbiaamas už sąziningumą.

Palaidotas Kauno Romanių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiuvaikaičius, brolius ir seserį, giminės ir artimuosius.

Sūnus Viktoras

Adelė Tvarkūnaitė-Anusienė
1925–2011

Gimė Ukmurgės aps. Žemaitkiemio parap. Brazgių k. ūkininkų šeimoje, auginuose dvi dukteris ir šešis sūnūs. Nuo 1946 m. gydė sužeistą partizaną Joną Imbrasą-Tarzaną. Tapo Beržo būrio partizanu ryšininkine Vaidilute. 1949 m. nuteista, kalėjo Vorkutos lageriuose. Ten susipažino su to paties likimo Algirdu Anusu. Ištekėjo, gimė sūnus. Išleista 1956 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Klaipėdoje. Ten gimė duktė.

Palaidota Klaipėdos Lébartų kapinėse.

Liūdi keturi broliai, sesuo ir artimieji

Rimantas Anicetas Mikšys

1942–2011

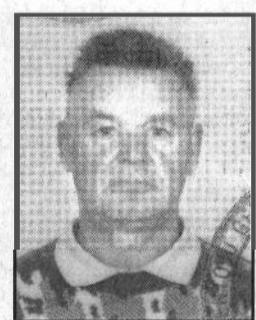
Gimė Anykščiuose, vėliau su tėvais persikelė į Žemaitiją. 1945 m. šeima ištremta į Molotovo (Permės) sr. Potlojevo r. Velva Bazės gyv. Tėvas buvo politinis kalinys, tik 1955 m. tremtyje susitiko su šeima. Rimantas mokėsi Permės politechnikos institute, dirbo anglies kasyklose. 1960 m. išleido iš tremties. 1990 m. padedami Rimantu į Lietuvą parvežėme mūrus į senelių, senelio sesers palaikus. Baigė Kauno politechnikos institutą. Dirbo radijo stotyje, po to 34 metus – Jonavos AB „Achema“. Buvo vedės, užaugino sūnų ir dukterį.

Palaidotas Jonavos kapinėse.

Artimieji

Povilas Kazlauskas

1934–2011

Gimė Kauno r. Tvarkiškių k., Elzbietas ir Stasio Kazlauskų šeimoje, auginuose septynis sūnūs ir keturias dukteris. 1949 m. buvo ištremtas tévelis ir brolis. Tais pačiais metais likusieji šeimos nariai ištremti į Irkutsko sr. Bodaibą r. 1960 m. grįžo į Lietuvą. Įsibarbino Garliavos MSV. 1967 m. vedė Ireną Žemaitytę. Suslaukė trijų dukterių.

Žmona, dukters su šeimomis

Vanda Liubertaitė-Petruškevičienė

1930–2011

Gimė Utenoje. 1948 m. mūsų keliai susikarto Mordovijos 6-ame lageryje. Ten kartu sunkiai dirbome ir tikėjomės laisvės, sugrįžimo į Lietuvą. Grįžus į Lietuvą Vanda apsigyveno Kaune, suskūrė šeimą. Užaugino dukterį ir sūnų.

Palaidota Kauno Šančių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, dukterį, sūnų ir jų šeimas.

Liūdi Mordovijos lagerio sesės

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Millerienė

Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@erdves.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos

netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

“Rinkos aikštė”, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

SPAUDOS,

RADIJO IR

TELEVIZIJOS

RĒMIMO

FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 2830. Užs. Nr.